

Læselyst i udskolingen

Indledning	2
Metodeafsnit.....	3
Læsemotivation	4
Hvordan overføres Bråtens teori til praksis?	5
Hvad er motivation, og hvordan opnås den?	8
Hvordan kan Fredens beskrivelse af motivation bruges af lærer og læsevejleder?	10
Hvordan kan motivationsforskningen anvendes i skolen?	10
Sammenfatning.....	11
Illeris læringstrekant i forhold til Bråten.....	11
Diskussion af læring	12
Kvantitativ elevspørgeundersøgelse.....	13
Fokusgrupperinterviews	13
Hvad viser fokusgruppeinterviewene?	13
Diskussion af fokusgruppeinterviewene.....	15
Interviews med dansklærere og skolebibliotekar	16
Hvorfor er det så vigtigt at læse og bevare læselysten?	17
Hvordan arbejdes med læsning og læselyst på Frisholm Skole.....	17
Kan lystlæsning ske i skolen?	18
Konklusion.....	19
Litteraturliste	22
Bilag 1.....	24
Bilag 2.....	25
Bilag 3.....	34
Bilag 4.....	36

”Hvis man rammer et barn på det rigtige tidspunkt, med den rigtige bog, gør man dem til læsere”

Lene Kaaberbøl, forfatter

Indledning

Læsning i folkeskolen har længe været et vigtigt fokusområde, og mange initiativer er sat i værk for at styrke både læsefærdigheder og læseglæde hos elever. I 2011 gik Undervisningsministeriet (UV) og Danmarks Lærerforening (DLF) sammen om projektet: "Vi læser for livet", hvor UV bidrog med 5 mio. kr. (www.test.dlf.org). Læsning har fået en central plads i alle fag.

Regeringens mål er, at 95 % af de unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse. PISA-undersøgelser fra 2012 viser dog, at 14,6 % af de unge ved Folkeskolens Afgangsprøve har utilstrækkelige læsefærdigheder, hvilket reelt betyder, de er funktionelle analfabeter. Det er i modstrid med ovenstående mål. At være i besiddelse af en funktionel læsekompetence, defineres hos OECD og PISA som det: *"...at man **forstår, kan anvende, reflektere og engagere sig i indholdet af skrevne tekster, så man kan opnå sine mål, udvikle sin viden og sine muligheder og kan deltage aktivt i samfundslivet.**"* (OECD/PISA, 2009). Ifølge læseforsker Ivar Bråten er gode læseforudsætninger en forudsætning for ikke bare at lykkes i uddannelsessystemet, men for at fungere i nutidens arbejdsliv og deltagelse i samfundet (Madsbjerg, 2010).

Selvom det går fremad med læsningsresultaterne i Danmark, placerer vi os stadig på det internationale OECD-gennemsnit: Der er et lille fald i antallet af svage læsere: 15,2 % i 2009 mod 14,6 % i 2012. Der ses samtidig en svag stigning hos de meget dygtige elever, hvor der er en svag stigning fra 4,7 % i 2009 til 5,5 % i 2012 i læsefærdigheder. Gennemsnittet af dygtige elever i OECD ligger på 8,4 %. Konklusionen er, at der i Danmark fortsat er et stort behov for at styrke læsningen både hos de svageste og de dygtigste (PISA:2012:91). Endvidere viser undersøgelsen, at især drengene halter i deres læsefærdigheder: 19,2 % har utilstrækkelige læsefærdigheder, hvor pigernes er på 10,1 %.

Læsevanskeligheder med relation til dysleksi ligger på 3-7 %. Resten har problemer med tekst- og sprogforståelse på baggrund af andre årsager fx en manglende læsemotivation. Denne gruppe kan være ligeså læsehandicappet som dyslektikerne, da ny viden i høj grad tilegnes gennem læsningen: Man læser for at lære (Arnbak, 2005). Fra overgangen indskoling til mellemtrin ændrer det at **lære at læse** sig netop til at **læse for at lære**, hvor eleverne i højere grad præsenteres for faglitteratur, som er anderledes krævende. Kan eleven ikke anvende brugbare forståelsesstrategier, er der fare for, at læselysten og – motivationen forsvinder. Oplever eleven, at læseforståelsen forbedres, formodes at motivationen og dermed læselysten stiger (Damgaard, 2007).

I fagformålet for dansk nævnes læsning som den første af fire vigtige kompetence- og fokusområder. Læseplanens trinforløb for faget dansk skriver, at: *"...der fortsat skal arbejdes med at fastholde og udbygge læselyst og læsevaner"* (Emu, 2015:19). I vejledningen står, at der fortsat skal læses dagligt for både at opnå læserutine og -færdigheder. *"Elevernes læselyst stimuleres dels ved, at de kan se, de bliver gode læsere, og at de læser tekster fra et alsidigt udbud....., som passer til såvel læseformål som den enkeltes læsefærdigheder og interesser."* (Vejl., 2015).

Mange års intenst arbejde med læsning har båret frugt: indskolingselevs læseniveau er højere end før, 3. klasses læseniveau er i dag på højde med tidligere niveau i 4. klasse, og

læseresultaterne er bedre end gennemsnittet i Europa (UV, 2015). Ligeledes er bogdropperne skubbet fra 4. klasse til 6.klasse (Hansen, 2014). Til gengæld daler læselysten hos udskolingselever. Selvom de bevidstgøres om vigtigheden af at vedligeholde læsningen for at opretholde læsehastighed og flow i læsningen (læsekompetencen), er det ikke alle, der får gjort dette. En kvantitativ undersøgelse i udskoling på Frisholm Skole viste, at eleverne slet ikke læste i det omfang, de burde for at træne netop læseforståelsen (Damgaard, 2014).

I 1. klasse er motivation for at lære at læse i top – de kan næste ikke vente. Nogle lærer endda at læse allerede før skolestart. Et eksempel er fra min egen 1. klasse: Da eleverne fik deres første fælles læsebog, var de så dybt optagede af den nye tykke læsebog fyldt med gode historier. De var ustopkelige og plagede, om de ikke godt måtte læse løs. Og selvfølgelig måtte de det. Det ville være absurd som både dansklærer og læsevejleder at dræbe læselysten, motivationen og nysgerrigheden hos de små poter. Hvor fantastisk at opleve 20 små fuldstændigt opslugte 1. klasses elever, der glædestrålende dagligt kom og fortalte mig, hvor langt de nu var nået i bogen. Læsningen gik simpelthen som en leg: Det at knække læsekoden og opleve verden folde sig ud på papir. Hvordan kan denne begejstring overføres til udskolingselever? Hvordan kan motivationen bevares? Hvordan kan de unges læsemotivation – for at bruge et journalistisk udtryk - ægges og vækkes? Hvad er det for faktorer, der spiller ind? Hvad kan vi som lærere, læsevejledere gøre for at nå de unge og pirre til deres motivation? Hvad kan den unge selv gøre?

Gennem kvalitative elevinterviews kan indkredses, hvordan vi i samarbejde lærer-elev kan højne læsemotivationen, og hvordan lærere og andre kan rådgive og inspirere, så lysten til læsning bevares. Samtidig er det relevant at spørge dansklærere i udskoling samt bibliotekarere om, hvad de specifikt gør for at vække og ægge elevernes læselyst og motivation. Målet må være at skabe en livslang lyst til læsning. Ved at sætte fokus på læsemotivationen er håbet at fremme læselysten. Opgaven her vil derfor opstille forslag dertil.

Mit undersøgelsesspørgsmål lyder derfor: ***Hvordan kan læsevejlederen i samarbejde med eleverne og de øvrige lærere motivere og vække læselysten og derved forbedre læsevaner og læsekompetence hos udskolingselever?***

Spørgsmålet besvares med inddragelse af viden fra læsepædagogikken, motivationspsykologien og neuropædagogikken. Opgaven tager udgangspunkt i elever i en almindelig skoleklasse, hvor der er et miks af elever på forskelligt læsefagligt niveau.

Metodeafsnit

I opgaven inddrages væsentlige læseteorier af primært Ivar Bråten og Rune Andreassen for at forklare, hvordan en optimal læsning opnås. Kennon Sheldons positive motivationsteori anvendes for at forklare, hvorfor vi gør, som vi gør, og hvad der skal til for at opnå optimal motivation. John Hatties teori om synlig læring og positiv feedback benyttes som en af metoderne til at højne motivationen hos eleverne. Desuden inddrages Dorte Ågård's forskning vedrørende motivation blandt unge. Læse- og motivationsteorierne sættes i forhold til Knud Illeris' læringsmodel: Som undervisere kan vi undervise, rådgive og give gunstige forhold, men hvis drivkraften hos eleven mangler, modtager han ikke den ønskede læring. Ud fra Kjeld Fredens' biologiske forklaringer og primært Bo Steffensens teorier og undersøgelser om læselyst belyses, hvad det er for tilstande i hjernen, der tilskynder, at eleven vil få lyst til fx at læse. Igennem elevfokusgruppeinterviews,

interviews af fagpersoner og inddragelse af en tidligere kvantitativ elevspørgeundersøgelse om læsevaner og -holdning, diskuteres og gives eksempler på, hvad eleven selv kan gøre i samarbejde med lærer og andre fagfolk for at højne læselysten og motivationen.

Opgavens konklusion giver bud på, hvordan et fokuseret arbejdet med motivation, guidning og rådgivning kan give en større forståelse hos eleven med hensyn til nødvendigheden af at læse – og derved højne både læselyst og -kompetence.

Læsemotivation

Læsning er for læseforsker Ivar Bråten ikke kun et spørgsmål om kognitive processer, men i høj grad et spørgsmål om psykologiske forhold: *”Læsning er en aktivitet som krever en viss anstrengelse og energi av elevene, og det er ofte noe de må velge i konkurranse med andre aktiviteter”* (Bråten, 2007:73). Derfor tilføjer Bråten endnu to faktorer til den gængse opfattelse af læsningens komponenter¹, der har afgørende betydning for læsningens kvalitet: læsningens *formål og læsemotivation*.

Læseformålet er væsentligt, da læsning er en meningsføgende aktivitet. Formålet med læsningen skal kendes så de rette forståelsesstrategier kan anvendes: Skal jeg blot orientere mig i teksten, skal jeg kunne gengive den – og på hvilken måde? Skal jeg følge en vejledning? Læser jeg for at få viden eller underholdning? Dvs. viden om læseformålet er med til at påvirke læsemotivationen i positiv retning.

Bråten ser læsemotivation som et samspil mellem:

- *forventninger om mestring*
- *indre motivation*
- *mestringsmål*

(Bråten, 2007:73-75)

Forventning om mestring omhandler først og fremmest elevens egen vurdering af sin læsekompetence. Den bygger på erfaringer fra tidligere præstationer (mestringsoplevelser): Mestrede jeg læsningen sidst, eller havde jeg problemer? Men også elevens opfattelse af sin kunnen ift. medelever har betydning, og det at se medelever klare en opgave (vikarierende erfaring), kan højne troen på sig selv. Desuden styrker opmuntring og positiv feed-back forventning om mestring. At have høje forventninger om mestring betyder, at eleven arbejder hårdere med fx en tekst, især når det bliver svært (Madsbjerg, 2010:28).

Den indre motivation er for det første styret af elevens lyst, interesse og nysgerrighed, hvor tilfredsstillelsen af disse er målet i sig selv. Den kan give eleven et engagement, som kan være så

---

¹ En god læseforståelse sættes hos de fleste læseforskere i følgende formel: god læseforståelse = forforståelse + ordafkodning + forståelsesstrategier

dybt, at der opnås en tilstand af flow. Ofte opsøger læsere med indre motivation tekster, der er komplekse, og som kan give en ny og dybere forståelse af et læsestof. Bråten pointerer, at læsningen skal opleves som selvvalgt og selvstyret.

Mestringsmål omhandler ønsket om at forbedre færdigheder og læsekompetence som et mål i sig selv, og derved blive en dygtigere læser.

Målorienteringen kan rettes mod *mestringsmål*, der drives af den indre motivation, hvor man udfordrer sig selv. Rettes mod *præstationsmål*, hvor der er tale om en ydre motivation, handler det om at være den bedste og score højt i fx karakterer ift. andre. Ifølge Bråten viser forskning, at fokus på præstationsmål på sigt reducerer motivationen (Madsbjerg, 2010:29). Dog drives dygtige læsere af både indre og ydre motivation, men Bråten understreger, at den indre bør have størst vægt.

Opsummerende kan siges, at hvis læsningen skal lykkes, må eleven have en positiv læseindstilling. Elever med høj læsemotivation læser oftere, hvilket får en betydning for både læseindsats og koncentration. Eleven vil automatisk blive bedre til både afkodning, ordkendskab og ordforråd, som alle er faktorer, der øger læseforståelsen. En øget læseforståelse højner forventning om mestring og derved også den indre motivation.

Motivationen påvirker engagementet i aktiviteten, som videre medvirker til en større udholdenhed og vilje til at takle udfordringer og vanskeligheder (Bråten, 2008:75). Bråten ser altså en god læseforståelse som et samspil mellem kognitive forhold og den enkeltes indsats som afgørende for mestring af læsningen. Her ses en lighed med Illeris' læringstrekant, som netop ser både de kognitive forhold (indhold) og den indre motivation (drivkraft) som væsentlige dele af læringsprocessen (Illeris, 2006) – dette omtales senere i opgaven.

Hvordan overføres Bråtens teori til praksis?

Bråten er opmærksom på den aftagende læsemotivation blandt ældre elever. Årsager, der er med til at svække den indre motivation kan dels være individuel dels miljøafhængig. **Individuel**, når elevens selvtillid svækkes ved bevidstheden om egne begrænsninger; når der sammenlignes med andre; testes og konkurreres; hvis sværhedsgraden er for stor eller teksten ikke føles vigtig og meningsfuld. **Miljøafhængigt**, hvis læreren ikke formår at vække elevens interesse for det, der skal læses; når elevens medbestemmelse mindskes fx ved lav indflydelse på, hvad der skal læses, opgaver og arbejdsform. Her kan igen ses paralleller til Illeris' læringstrekant (Illeris, 2006:36), hvor individets samspil med omverdenen har stor betydning for læringen.

Derfor er det af stor betydning, at læreren har kendskab til disse læsehæmmende forhold, så der i stedet arbejdes mod læsefremmende tiltag.

Rune Andreassen uddyber Bråtens synspunkt. For at højne elevens motivation skal læreren fokusere mere på eksplicite forståelsesmetoder, hvor det er læreren, der forklarer og demonstrerer, hvordan læsestrategierne virker ved at modellere for eleverne (Bråten, 2008: 253). Hvor de implicite strategier handler om fx at forklare eleven svære ord inden læsning eller stille kontrolspørgsmål efter læsningen, skal læreren i stedet vise og forklare, hvordan en tekst skal

læses, så eleven kan bruge modelleringen næste gang, han er i en lignende læsesituation. Andreassen nævner tre forståelsesstrategier / undervisningsformer: Gensidig undervisning ("Reciprocal teaching"), transaktionel strategiundervisning og begrebsorienteret læseundervisning (BLU).

I denne opgave er fokus lagt på BLU. Den defineres som et samspil mellem motivation, begrebskundskab, strategibrug og social interaktion. Andreassen understreger vigtigheden af motivation: "*..det å lese (ikke minst faglitteratur) er en aktivitet som krever innsats og anstrengelse. Dermed bliver den enkeltes motivasjon avgjørende for om man velger lesning som aktivitet, og i hvilken grad man engasjerer seg i lesningen. Motivasjon påvirker barns valg av aktiviteter, det fører til handling og det bestemmer hvor sterkt man engasjerer seg.*" (Bråten, 2008:267).

Her fremhæves fire forhold:

1. forventning om mestring
2. indre- og ydre motivation
3. målorientering
4. orientering mod mestringsmål, som er forbundet med den indre motivation og fokusering på egen læring

At lære eleverne vigtige faglige begreber får en central betydning i undervisning af både læsestof og valg af forståelsesstrategier. Planlægges en sådan undervisning, bør følgende elementer indgå:

- *Aktivering af forforståelse* fx i form af et besøg, eksperiment, som fører til interesse og undring hos eleven. Især de svagere læsere har i højere grad brug for støtte i form af noget konkret og visuelt, hvor læsningen kan opfattes som noget meget abstrakt.
- *Spørgsmålsstilling* - Eleven stiller spørgsmål til det oplevede og opbygger derved en indre motivation, der fører til at undersøge /læse nærmere om emnet.
- *Informationssøgning* – via viden om forskellige strategier vælges læsestrategi, så eleven målbevidst kan søge viden i teksten og få besvaret sine spørgsmål. Hermed styrkes læseengagementet og motivationen for at lære.
- *Opsummering* - eleven reflekterer over teksten og identificerer vigtige begreber, som skrives ned i et kort resumé.
- *Grafisk organisering* – teksten visualiseres i form af en tegning, et diagram mv.

Dertil knyttes den sociale interaktion, hvor dialogen og samarbejdet eleverne imellem har betydning for læsemotivationen.

Idéen med denne undervisningsform er: "*..at eleven skal ønske å lese for å finne ut noe de er interessert i, mer enn å lese for å bli flinkere til å lese*" (Bråten, 2008:272).

BLU er baseret på et positivt konstruktivistisk syn på både læring og undervisning. Nødvendigheden af at arbejde med læsemotivationen vægtes for at udvikle læseforståelsen: Der tages udgangspunkt i elevens verden, så læseaktiviteten synes vedkommende og har relevans. Når eleven har mulighed for hele tiden at kunne gøre egne erfaringer, stille spørgsmål, så han udfordrer sig selv, når der skal læres nye begreber og færdigheder, øges læsemotivation. Endvidere er samarbejds læsning gennem gruppearbejde en vigtig del.

Læreren bør hjælpe eleven med at udvikle selvstændighed og selvregulering af sin læsning og læring, hvor eleven indenfor givne rammer har valgfrihed mht. tekster, opgaver og arbejdsform. Eleven skal have opstillet lærings- og kundskabsmål og vejledes mod mål, han kan nå. Her understreger Bråten evalueringen, som et redskab, hvor læringsmålene sættes. Forholdet indsatsmestring evalueres med eleven og fokus sættes på fremgang frem for slutmål. Eleven må tage ansvar for egen læring (Madsbjerg, 2010). Han fremhæver vigtigheden af, at eleven gives de fornødne redskaber og færdigheder i brug af forståelsesstrategier for at kunne mestre og forbedre læsningen: *"Å lære strategier er ikke det endelige målet i leseopplæringen, men et middel til å opnå god læring og forståelse"* (Bråten, 2008:276).

Både Bråten og Andreassen pointerer, at læringsmiljøet skal være trygt og præget af samarbejde frem for konkurrence, og eleverne skal turde fejle.

Denne form for evaluering tager udgangspunkt i Hatties teori om **synlig læring**, hvor vi som lærere skal give eleverne tydelige, synlige og ikke mindst forståelige læringsmål. Eleverne skal vide hvorfor og hvordan, der fx skal arbejdes med læsning. Kendes målet, er det nemmere at holde fokus. I den synlige læring har feedback en stor plads. At fokusere feedbacken på processen frem for på produktet styrker læringen og forbedrer selvtillid og selvkompetence i forhold til opgaveløsning. I den forbindelse er fejl en essentiel del og skal forstås som *muligheder*, der er med til at pege mod målet: Her mangles viden og forståelse, og man mestrer ikke stoffet *endnu*. Formålet med feedbacken er: *"at reducere kløften mellem det sted, hvor eleven er, og det sted hvor det er meningen, at han eller hun skal være"* (Hattie, 2014:183). Feedbacken er gensidig, da læreren har brug for at vide, hvordan eleven modtager og oplever undervisningen for at få en god forståelse af, hvor eleven befinder sig og skal hen, så målene opfyldes.

Hattie opstiller tre vigtige feedbackspørgsmål (Hattie, 2014:185):

- *Hvor er jeg på vej hen – hvad er mine mål? (Feed up)*
- *Hvordan klarer jeg mig - gør jeg fremskridt mod mine mål? (Feed back)*
- *Hvor skal jeg hen herfra – hvad skal iværksættes for at gøre større fremskridt? (Feed forward)*

Han inddeler endvidere i fire feedbackniveauer alt efter, hvor eleven befinder sig. Det højeste niveau omhandler elevens selvevaluering, hvor både en vurdering af eget produkt og en evaluering af egen læring – metakognition - nås. Det kræver, at eleven lægger energi i sin selvevaluering. Derfor skal der også arbejdes med elevens arbejdsindsats.

Hatties teori om synlig læring og positiv feedback går fint i spænd med Bråtens fokus på mestringsmål. Via feedback fra læreren, får eleven sat struktur på, hvordan læsningen af en given tekst skal gribes an. Når læseformålet kendes, opstilles i samarbejde mestringsmål ud fra elevens ønsker om at forbedre færdigheder og øge læsekompetencen om mestring. Da det herved bliver elevens eget valg og medbestemmelse, skubbes forventningen om mestring til noget positivt: Den indre motivation skærpes. Eleven får lyst, interesse, nysgerrighed og engagement til at læse. Selvtilliden øges, da opmuntring og den positive feed-back er målrettet. Nye mestringsmål er inden for rækkevidde, da der tages udgangspunkt i den enkelte elev.

I de forenkledede fællesmål står, at man fra: *"...international forskning ved, at arbejdet med mål, evaluering og feedback har stor betydning for elevernes læring."* Læringsmålene er desuden med til at *"...motivere eleverne og gøre dem bevidst om betydningen af deres egen aktive medvirken."* (UVM, 2014). Her er der tydeligvis hentet inspiration fra Hattie.

Hvad er motivation, og hvordan opnås den?

Kjeld Fredens definerer motivation som en tilskyndelse til at handle på en bestemt måde: *"Det er et incitament, som kan fremme lysten til eller interessen for noget"* (Fredens, 2012:271).

Kennon Sheldon fokuserer på den positive motivationspsykologi og opstiller fire vigtige spørgsmål vedrørende motivationens karakter:

- **Om** man er motiveret? Har den pågældende person den nødvendige motivation til fx at læse?
- **Hvad** målet for motivationen er? Hvilket formål rettes motivationen imod?
- **Hvorfor** er man motiveret? Hvad er det, der gør, at personen beslutter at udføre den pågældende aktivitet / forfølge målet?
- **Hvordan** motiveres man? Hvordan nås målet – hvilke værktøjer, planer, trin benyttes?

Sheldon påpeger, at grunden til, at mange målsætningsbestræbelser slår fejl, skyldes manglende redskaber, opbakning eller feedback (Sheldon, 2012:23).

Han er stærkt inspireret af Ryan og Decys Self-Determination Theory (SDT), der søger forklaring på hvad, der gør, vi motiveres og hvorfor. Idealet er den optimale motivation. Den kan opnås, når behovet for frivillighed, behovet for at du til noget og behovet for mellemfolkelige forhold er til stede. Hvis det lykkes, er der grundlag for at trives og præstere optimalt, da motivationen udgør drivkraften for den kognitive udvikling (Sheldon, 2012:34). Her ses en parallel til Bråtens tre komponenter: forventning om mestring, indre motivation og mestringsmål. Sheldon nævner desuden, at det at tro på og have tillid til egne evner og kompetencer og have høje succesforventninger (self-efficacy) er vigtigt og særlig givtigt, når fx en opgave er vanskelig (Sheldon, 2012:68).

Sheldon beskriver følgende motivationsformer, hvoraf de to første er positive typer:

- Indre (intrinsic), som styres af lyst. Der opnås en flowtilstand og fordybelse. Her opstår den bedste læring og udholdenhed, hvis noget er svært.
- Identifieret – at man kan se meningen og værdien i en pågældende opgave, selvom den synes kedelig.

De knap så positive former for motivation er:

- Introjiceret – personen lægger et indre pres på sig selv, der kan ende i selvbebrejdelser, hvis ikke opgaven løses.
- Ekstern – det personen tvinges til at gøre, som opfattes som værdiløst
- Amotivation – hvor en opgave udføres uden gejst.

Sheldons positive motivationsteori henvender sig til alle grupper og kan derfor også anvendes i skolen. For at hjælpe elever bedst muligt med at opnå optimal motivation, bør læreren i samarbejde med eleven sørge for, at de fire førnævnte spørgsmål: om, hvad, hvorfor, hvordan kan besvares, så eleven får valgt selvoverensstemmende mål, så hans selvtillid og selvoplevede kompetence bevares og styrkes. Selvbestemmelsen skal styrkes gennem selvvalgte opgaver; lærings- og mestringsmål skal fremhæves; ros skal være procesorienteret og fokusere på flid og udholdenhed og endelig skal gives feedback, som ligeledes vægter processen, hvor der kigges fremad mod nye mestringsmål. Her kan sidestilles med Hatties positive feedback.

Ifølge Sheldons teori er det altså vigtigt, at de opgaver, der stilles til fx elever appellerer til den indre motivation frem for den ydre for at få dem til at lære bedst og mest muligt. Det giver større lykkefølelse, øger præstationsniveauet og giver dermed bedre resultater. Han fremhæver, at mestringsmål er at foretrække frem for præstationsmål, da de på sigt fører til en dybere og bedre læring. Eleven skal sammenligne med sig selv frem for med andre, målene er forbundet med interesse og indre motivation (Sheldon, 2008:99). Dette fremhæves netop også hos Bråten og Andreassen.

Sheldons fire grundspørgsmål er tillige i lighed med de fem kernebegreber, som Kjeld Fredens ser som betydningsfulde for en mere biologisk forklaring på motivationen:

- værdien af det, man gør – emotionelt og intellektuelt
- troen på det, man gør – forventninger
- følelsen for det, man gør – passive emotioner gøres til aktive
- viljen til handling - målsætning
- energien til at handle – opretholde energiniveau

(Fredens, 2012:266).

De fem begreber er indbyrdes afhængige af hinanden. Fredens skelner, som andre forskere, mellem indre – og ydre motivation. Den *indre* motivation, som drives af lyst, udskiller endorfiner fra belønningssystemet i det limbiske system i hjernen, så der produceres glæde. Samtidig frigives dopamin, som kan skabe afhængighed og derved øger sandsynligheden for, at adfærden gentages (Fredens, 2012:278). Dopaminen er vigtig mht. skabelse af initiativ og motivation. Den *ydre* og kontrollerede motivation drives af enten belønning eller straf og kan føles som tvang.

Han beskriver motivation som en helhed, der består af en handling, der skal igangsættes, målrettes, vedligeholdes og til sidst afsluttes. Han påpeger, at der kræves et motiv, som er bevæggrunden til, at man motiveres til en given handling. Motivet kan have enten en årsag eller et formål. Når der reflekteres i handlingen, har den motiverede person en generativ kraft, som er forudsætning for udvikling.

Fredens fremhæver målstyringsteorier, som antager, at målet er styrende for, hvad vi gør. Er målene realistiske, udfordrende, målbare og tydelige, bliver følelsen af at kunne klare en opgave mere effektiv for den enkelte og selvtilliden styrkes – især hvis målene er krævende og/ eller der gives feedback. Her ses lighed med både Bråten og Andreassens forventning om mestring, SDT og Hatties positive feedback.

Hvordan kan Fredens beskrivelse af motivation bruges af lærer og læsevejleder?

I samarbejde med eleven kan sikres, om de fem kernebegreber, som beskrevet ovenfor er til stede. Hvis de ikke er, må motivationsarbejdet forsøge at fremme, *hvordan* de kan opfyldes. Her vil brug af Keld Fredens didaktiske relationsmodel være oplagt til samtale med og vejledning af eleven.

Det er endvidere værd at se på Barbara Fredrickson's "Broaden-and-Build" teori, hvor hun påviser, at glæde har betydning for den indre motivation og dermed også for læring: *Positive emotioner udvider vore intellektuelle, fysiske og sociale resurser og opbygger reserver*" (Swinth, 2007:16). Glæde giver energi og giver lyst til at udforske og undre sig og får betydning for læringens kvalitet. Emotioner og følelser påvirker personens tænkning og handlinger: *"Positive emotioner ...fører til ændringer i personens kognitive aktivitet"* (Swinth, 2007:20). Det betyder at opfattes fx læsning som noget positivt, er også motivationen og engagementet for parathed til videre læsning positiv. Der er fundet sammenhæng mellem emotioner og hukommelse, hvor både opmærksomhed og koncentration fastholdes, når læringen opfattes som noget positivt. Samtidig styrker de positive emotioner de sociale bånd, som har betydning for, om man føler sig tilpas og hører til, hvilket også har indflydelse på læringens kvalitet – noget som nævnes af førnævnte forskere.

Hvordan kan motivationsforskningen anvendes i skolen?

Dorte Ågård, som er meget inspireret af Sheldon, Bråten, Hattie m.fl. har via sin forskning af unges motivation på gymnasiet påvist, at elever, der virker umotiverede faktisk gerne vil lære, men skal have hjælp til, hvordan de griber det an. Det handler om at give dem succesoplevelser, da det giver selvfølelse og derved motivation. En af vejene er løbende feedback og at definere klare forventninger. Hun mener, forskningen gælder alle elevaldersgrupper og kan dermed bruges i folkeskolen også.

International forskning har vist at: *"..verden over falder elevernes motivation gennem skoleforløbet....Skolesystemet svækker simpelthen gradvist motivationen for at lære."* (Ågård, 2014:38). Dette sker, fordi elever af lærere gøres opmærksomme på deres egne begrænsninger via karakterer og tests. Det kan skabe negative mestningsstrategier. Hun nævner endvidere, at elevens selvsvurdering er afgørende for, hvordan han vil klare en given opgave. Det får betydning for både det faglige resultat, vedholdenheden og valg og fravalg fremover.

Ågård opstiller følgende gode råd til at højne den positive motivation i skolen:

- Faglige succesoplevelser
- Tydelige og konkrete forventninger – give eksempler
- Forklare relevansen af det faglige stof, der skal læres
- Give valgmuligheder – selvbestemmelse
- Give handlingsorienteret ros
- Træne gode arbejdsvaner
- Aftale skærmfrie perioder
- Tillidsfuldt lærer-elev forhold

(Folkeskolen, 2015)

Ågårds syn på motivation lægger sig op ad Ryan og Decys Self-Determination Theory (jf. Sheldon). Hun ser motivation som noget dynamisk, der påvirkes af flere faktorer bl.a. fortolkning af erfaringer og selvforståelse. Hun taler om begrebet selvhandicappende undgåelsesadfærd, der bruges som en selvbeskyttende strategi og derved kan være en meget stærk negativ motivationsfaktor, da mennesket er styret af behovet for at oprette følelsen af selvværd (Ågård, 2014:37). Lærerens respons har derfor en stor betydning for, hvad der hos eleven bliver motivationsfremmende eller -hæmmende.

Ågård skelner mellem *læringsmål* og *præstationsmål*. Læringsmål² hos Ågård har med den indre motivation at gøre: Der er fokus på at udvikle sig fagligt og lære nyt velvidende, man kan lave fejl. Præstationsmål handler om at performe og undgå fejl og er drevet af en ydre motivation. Læringsudbyttet er påvist størst ved læringsmålene. Her stemmer det med både Hatties definition af feedbacktanken, at: *"fejl er forskellen mellem det, vi ved og kan nu, og det, vi sigter på at vide og kunne.."* (Hattie 2014:184) og Bråten og Sheldons vægtning af mestringsmål. Lærerens opgave er derfor at observere eleven, få viden om, hvor eleven befinder sig i sin læring og dernæst, hvor eleven skal være læringsmæssigt. Det skal læreren tydeliggøre for eleven gennem feedbacken.

Sammenfatning

Både Sheldons teori om motivationens karakter og Fredens beskrivelse af den biologiske årsag til motivation understøtter Bråtens understregning af, hvor betydningsfuld den indre motivation er for lysten til læring – i dette tilfælde læselyst. BLU-undervisningen og Hatties teori om synlig læring med positiv feedback giver bud på, hvordan lærere kan hjælpe eleven på vej, hvor der kan tages udgangspunkt i Ågårds forslag til en motivationsfremmende undervisning.

Pointen er, at lærere bør have ekstra fokus på elevens motivation, da den både kan være medspiller og modspiller i læringen. Det er netop denne opgaves formål at afdække hvorfor og hvornår.

Illeris læringstrekant i forhold til Bråten

Efter beskrivelse af et konkret pædagogisk felt - læsemotivation - med afsæt i især Bråtens syn på dette, kunne det være interessant at sætte Bråtens komponenter, mht. hvad der skal til for at opnå en optimal læsemotivation, ift. Illeris' teori om læring i et større perspektiv for at se om det, der gælder specifikt for læsemotivation, også er gældende for læring generelt.

Illeris påpeger tre poler, som indgår i enhver form for læring: indhold, drivkraft og samspil. **Indholdet** rummer viden, forståelse og færdigheder, hvorigennem mening og mestring skabes og derigennem personens funktionalitet. **Drivkraften** rummer motivation, følelser og vilje, hvor kroppen skal være i en mental balance, og hvor følsomheden udvikles. **Samspillet** rummer handling, kommunikation og samarbejde, hvor den sociale side udvikles og en social og

---

² Ågård definerer her læringsmål som mestringsmål, og ikke som den gængse opfattelse af læringsmål.

samfundsmæssig integration søges opnået (Illeris, 2006:43). De tre dimensioner skal tages i betragtning i enhver læringssituation eller – forløb og er gensidigt afhængige af hinanden.

Bråtens tre komponenter *forventninger om mestring, indre motivation og mestringsmål*, som er afgørende for elevens læsemotivation, ses i Illeris' drivkraft, hvor eleven er styret af opfattelsen af og troen på sig selv, lyst, interesse og nysgerrighed og et evt. ønske om forbedring af sin læsekompetence. Bråten underkender dog ikke nødvendigheden af indhold, som ift. læsning består af forforståelse, ordafkodning, ordforråd og –kendskab samt forståelsesstrategier. Samspillet tillægges også hos Bråten stor betydning for læsningens kvalitet, hvor mestringsmålene fremmes i et trygt miljø og gennem samarbejde. Her nævner Bråten den sociale motivation for at læse, hvor samarbejdet har en gunstig effekt på motivationen, ligesom elever kan påvirke hinanden i negativ retning, når læsning ikke ses som noget vigtigt eller værdifuldt (Madsbjerg, 2010:29).

Diskussion af læring

Læring drejer sig altså ikke kun om indhold, men bør også inddrage drivkraft og samspil. Læringen finder sted i en bestemt ydre sammenhæng (samfundet), som påvirker både læreproces og resultatet af denne. Illeris karakteriserer den læring, der sker i skolen, som en skole- og uddannelseslære, der har et mere eller mindre samfundsmæssigt tvangsforhold, idet man har undervisningspligt. At der er tale om en pligt påvirker al læring, da skolen socialiserer eleverne i en bestemt retning. Eleven udsættes for regler; at skulle omstille sig konstant; at beskæftige sig med aktiviteter, han ikke selv har valgt; at arbejde på bestemte tider; sammenligning af egne præstationer med de øvrige elevers mv. Alt dette peger i modsatte retning af, hvad den positive motivationsforskning netop viser fremmer læring.

Vi er alle sammen motiverede for at lære, hvis der er en mening med det. Problemet er, at motivationen neddrøses af de skoleerfaringer, der oparbejdes gennem skoletiden, hvilket resulterer i, at mange bliver skoletrætte (DR Netradio, 2013). Illeris mener, det skyldes en grundlæggende konflikt mellem det, samfundet mener og styrer skal læres og det, den enkelte har lyst til at lære. Det ses blandt andet i skolereformen, hvor eleverne har fået længere skoledage med mindre plads til fritidsliv og indførelsen af flere tests gennem hele skoleforløbet, så elevers faglige standpunkter kan sammenlignes. Det kan resultere i en tilbøjelighed til "teaching to the test" i stedet for at tage udgangspunkt i det, eleven finder interessant.

Illeris påpeger, at lige præcis i pubertetsalderen fås mod på at skulle være medbestemmende over sin egen læring, men skolen bestemmer, hvad der skal læres. Han mener i stedet, lærerne skal gives råderum til selv at vurdere, hvad eleverne skal lære ved at tage udgangspunkt i deres interesse og livssituation. Ved at skabe en større sammenhæng mellem elevers erfaringer og interesser, og det de bør lære, kan man forklare, hvorfor det er vigtigt at lære dette og hint med succes. Dette kan overføres direkte på elevernes læsning: læses tekster eleven kan forholde sig til gennem egne erfaringer og interesse skabes læselyst. Illeris' synspunkter ligger helt i tråd med den positive motivationsforskning, som bl.a. Sheldon står for, der peger på den indre motivations betydning for optimal læring, autonomi og anerkendelse.

Forskning fra USA, hvor man har undersøgt, hvorfor unge mangler motivation i skolen viser, at bl.a. medbestemmelse og frihed er med til at motivere eleverne, hvorimod fokus på tests har det modsatte udfald (Andersen, 2011:72).

Gives lærere og elever fuldstændig frirum til selv at bestemme, hvad der skal arbejdes med, kan en konsekvens dog være, at der vil være store forskelle på de enkelte skoler mht., hvad eleverne får af kundskaber.

Kvantitativ elevspørgeundersøgelse

I en tidligere modulopgave undersøgte jeg udskolingselevers læsevaner – og holdninger på Frisholm Skole (Damgaard, 2014). Undersøgelsen viste, at der skete et fald i læsningen hos eleverne fra 7.-9. klasse. Især var der et stort drop i 9. klasse. Da konklusionen var, at udskolingseleverne på Frisholm skole ikke læser nok, vil jeg i denne opgave via fokusgruppeinterviews på baggrund af elevsvar undersøge nærmere: *hvorfor* eleverne ikke læser, det de *bør*, og *hvad* der skal til for at genskabe læselysten.

Fokusgrupperinterviews

Fokusgruppeinterviewet er en kvalitativ spørgeundersøgelse. Metoden er valgt for at nå dybere ned i årsagerne til resultatet i den kvantitative undersøgelse. Det kan gøres ved at finde svaret hos et udvalg af de deltagende elever i første undersøgelse. De adspurgte er 12 elever (cases) fra Frisholm skole: to piger og to drenge fra henholdsvis 7., 8. og 9. klasse. Eleverne er tilfældigt valgte – altså ikke kun elever med en positiv holdning til læsning. Interviewene er foretaget klassevis, og er foregået som en samtale, hvor spørgsmålene er stillet fælles til gruppen. Den enkelte elev har så haft mulighed for at byde ind. Det betyder, eleverne vil kunne påvirke hinanden, når de hører hinandens svar, nogle vil få mere taletid, men de kan også inspirere hinanden. Derudover er en enkelt 9. klasses dreng fra Buskelundskolen og en 9. klasses dreng fra Kirkebjergskolen interviewet.

De samme 18 spørgsmål er stillet på alle årgange. I spørgsmålene er lagt fokus på elevernes indstilling til læsning, deres viden om læsning, deres brug af læsning, deres læselyst og motivation og endelig, hvad der kan forbedre deres læselyst og motivation (bilag 1). I det spørgeundersøgelsen kun er foretaget med en ganske lille gruppe elever, vil den derfor også kun kunne give et fingerpeg og kan ikke dække omfanget af eventuel manglende motivation for læsning, men kan måske afdække årsagerne dertil. For at tjekke om svarene er præget af, hvilken skole eleverne kommer fra, er valgt to elever fra andre skoler (bilag 2).

Udover elevinterviews har tre klasselærere fået tilsendt spørgsmål om, hvordan de underviser i læsning og læselyst. Lærerne repræsenterer hver en årgang 7.-9. klasse (bilag 3). Endelig er skolebibliotekaren for udskolingen interviewet om (bilag 4), hvordan læselysten kan styrkes på skolen.

Hvad viser fokusgruppeinterviewene?

Eleverne læser generelt ikke så meget i bøger til dagligt med mindre, det er pålagt i skolen. De læser i stedet på nettet, hvor den foretrukne læsning er nyheder, sport og facebook.

Læseindstillingen er positiv, hvis man selv må bestemme, og den skal helst foregå hjemme. De unge er enige om, at det skolen bestemmer skal læses, føles som tvang. De vil selv bestemme, hvad der skal læses.

Drengenes foretrukne læsestof er sport, nyheder og faglitteratur, som er styret af interesse. De læser gerne selvbiografier og krimier. Handlingen skal hurtigt fænge, og der skal være cliffhangers med spænding og action. Pigerne ønsker at læse realistiske ungdomsbøger gerne om kærlighed, hvor man kan identificere sig med handlingen. Desuden fantasy – også helst om unge. Et par piger nævner krimier. Fælles for alle er, at bogen skal være nutidig i et ungdomssprog: ”...gider ikke læse Tove Ditlevsen og gamle tekster” (dreng, 9.kl.). Læselysten kvæles, hvis teksten skal gennemanalyseres og genlæses.

Alle er klar over **formålet** med læsning, og hvad læsning **kan**. De unge kommer med udsagn som:

- *Blive klogere*
- *søge faglig viden*
- *Selv finde viden, så folk ikke behøver fortælle det til én*
- *Træne sin hjerne*
- *Vigtigt for at klare sig i fremtiden*
- *At kunne forstå en opgave*
- *Underholdning*
- *Til at sætte tanker i gang*
- *Det kan undervise én*
- *Aflede én, hvis man har det skidt*
- *Give forståelse*
- *Sætte diskussioner og debatter i gang*

”Man kan lukke sig ind i sin egen boble – ligesom med musik” (dreng, 9.kl.).

Drengene er stort set enige om, at de interesselæser. Formålet er for de fleste at tilegne sig ny viden:

”...hvis man fx vil købe en ny cykel, så vil jeg bruge meget tid på at læse og sætte mig ind i, hvilket cykel, der er bedst”(dreng, 7.kl.). Her bekræftes af norsk forskning (Madsbjerg, 2010:68), at drengene er styret af læsningens nytteværdi.

Spørgeundersøgelsen viser, at eleverne kender til brugbare læsestrategier, der kan opgradere deres læseniveau. De ønsker selv at vælge litteratur, hvilket falder i tråd med Hatties teori om selvbestemmelse og om, at læsestoffet skal være relevant for eleverne. De ønsker hurtig handling, spænding og action. Enkelte nævner dog, at det at kunne identificere sig med personer i romanen er en god følelse. Samstemmende siger de, at det er svært at opnå lystlæsning i skolen både pga. uro og mindre selvvalg af tekster. Fordybelsen kan bedst ske derhjemme, hvor der kan læses i eget tempo: ”...sidder lidt i sin egen verden, slapper af, bliver rolig” (elever 9.kl.). Det nævnes samtidig, at lysten til læsning er afgørende for, om det bliver en god oplevelse.

Alle adspurgte elever siger, at de læser mindre i udskolingen, end de gjorde på mellemtrinnet. De begrundes den aftagende læsning med, at det sociale liv med venner er blevet vigtigere, sport

tager mere tid, de har travlt, mangler tid og føler sig trætte, når de kommer hjem. Flere begrundede det med den nye skolereform. De har fået nok af skole, når de kommer hjem: *"Ja, er du sindssyg. Jeg elskede at læse på mellemtrinnet og læste mange bøger. Nu gider jeg ikke.."* (dreng 9.kl.).

En af de vigtigste faktorer kan dog være kammeraters holdning til det at læse, som ændres markant, når man kommer i udskoling: *"Da jeg var lille, havde jeg følelsen af, at det var sejt at læse. Der var konkurrence om at være god blandt elever"* (dreng, 8.kl.).

Ifølge de adspurgte elever opfattes det at være en læsehest absolut ikke som noget positivt:

- *Så har man ikke noget liv.*
- *Man skriver ikke på facebook, man lige har læst en god bog. Man skriver noget, de andre bliver misundelige over – noget socialt.*
- *Man er lidt kedelig, hvis man læser meget. Hvis man siger man godt kan lide at læse meget, synes de, man er en kloge nørd.*
- *Råber ikke op om, man læser meget.*
- *Kikset man siger, man læser. Lyder bedre at sige: Vi vandt kampen i går.*
- *Den gængse holdning er: Det er nørdet at læse". Det tager tid fra sociale ting fx venner.*
- *Jeg har ikke behov for at sige, at jeg læser – ikke noget, jeg vil blære mig med. Ikke sejt at læse i en bog. Det er ikke populært i udskoling.*
- *Man får ikke street credit for det.*

Dette understøttes af norske undersøgelser (Madsbjerg, 2010:66).

Diskussion af fokusgruppeinterviewene

Selvom de unge svarer, at de ikke tager sig af kammeraters kommentarer med hensyn til, at de gerne vil læse, indikerer de unges svar, at de ubevidst er påvirkede af kammeraters indstilling til læsning. Netop i teenagealderen vægter især kammeraters holdninger - ofte mere end forældrenes. Dette understøttes af Bråten, som påpeger, at synet på læsning fra kammerater, forældre og i det hele taget fra det miljø, eleven befinder sig i, har betydning for læsemotivationen (Bråten, 2007:79). Hjerneforskning viser, at unge bliver mere bevidste om sig selv og kammeraters meninger end før (Frith, 2013:152).

Nina Christensen beskriver, hvordan voksne bestemmer, hvad børn skal læse. Hun mener, det er vigtigt, at børnene selv vælger, hvad de vil læse. Derved får de mulighed for at danne deres egen smag mht. læsning. Hun henviser til undersøgelser, der viser, at børn i højere grad færdiggør selvvalgte bøger. Budskabet er derfor, at der skal lyttes til og tages udgangspunkt i barnets præferencer, hvis barnet skal gøres interesseret i litteratur og læsning (Christensen, 2015).

De adspurgte elevers svar mht. læsemotivation er i overensstemmelse med Nina Christensens artikel – de påpeger alle, at de selv ønsker at vælge det, de skal læse: *"Hvis vi skal læse, giver det mindre lyst. Vi skal være med til at bestemme"* (elever, 8.kl.). *"En sjælden gang finder læreren en god bog, men de er tit kedelige"* (elever, 7.kl.). De accepterer dog, at der er tekster, der skal læses og læses derfor af pligt. Det tyder på, det er svært at finde læselysten i skolen: *"I skolen – kedeligt. Det er det værste, især, når man skal arbejde med teksten.....Hader litteraturarbejde, boganalyse er det værste"* (dreng 9.kl.).

Elevernes bud på at højne læsemotivationen er svær at få øje på – især, når den skal øges i skolen. Dog er de stort set enige om, at de valgte tekster skal være vedkommende og nutidige: *"Vi skal læse fx moderne historiske romaner. Og det skal være i ungdomssprog"* (elever, 8.kl.). Desuden ønsker de at kende læseformålet: *"Det er trættende at genlæse teksten – går død. Skal kende formålet med teksten før læsning, så vi kun skal læse én gang"* (elever 9.kl.). Synspunkterne her stemmer overens med Illeris: At skolen af elever opfattes som pligt. Lyst er noget, der foregår derhjemme og i fritiden (Netradio, 2013).

Flere af eleverne kender til følelsen af at blive opslugt gennem læsning især: Når der er cliff-hangers i bogen, man har fundet en god serie, eller man kan identificere sig med hovedpersonerne. Eleverne genkender følelsen af at blive helt opslugte af noget fx gennem sport, film og spil, hvor der ofte er fart og spænding. Her stemmer det overens med Bo Steffensens undersøgelser af unges valg af læsning. Han understreger dog værdien af, at eleverne også læser langsomt og finder ro og fordybelse, idet de komplekse sociale emotioner bl.a. udvikles gennem dybdelæsning, hvor der er tid til at tænke og mærke efter (Østergren-Olsen, 2012:48-51). *"Når man læser skønlitteratur, bliver man bragt i en situation, hvor man kan handle selv. Det er læseren, der er aktiv og kan bestemme læsehastigheden.....kan skabe et indre univers"* (Østergård-Olsen, 2012:53). En af eleverne nævner netop, at eventyr som "Ringenes Herre" kan få en til at danne indre billeder. En pige fra 8. klasse nævner, at læsning kan: *"aflede, hvis man har det skidt"*.

Interviews med dansklærere og skolebibliotekar

Dansklærere på Frisholm Skole genkender, at det er svært at prikke til elevens læselyst og motivation i udskolingen: *"De har svært ved at skabe tid og rum for læsning hjemme, så meget læsning foregår på skolen... Analyseopgaver, der er ryggraden i danskfaget, virker demotiverende for en del elever. Nogle elever hænger i bremsen, når der skal læses hovedværker. De har meget svært ved at komme igennem en hel roman, hvilket sandsynligvis hænger sammen med manglende evne til koncentration og fordybelse samt lavt læsetempo. Læsning er alt for besværligt sammenlignet med andre mediers kommunikationsmåder"* (bilag 3).

Skolebibliotekaren mener: *"De læser ikke for at blive udfordret, de vil underholdes... Eleverne virker lidt trætte af ungdomslitteratur, som har haft en tendens til at være lidt for outreret med lidt for mange problemer, de har svært ved at relatere til... Alt skal desuden være nyt – en bog må ikke være særlig gammel før den ikke dur mere – de er meget påvirkelige af forsiden også. Samtidig er "bogen" ikke de unges medie"* (Bilag 4).

Ønsket om, at læsningen skal underholde og give spænding underbygges af Steffensens iagttagelser af, hvad der motiverer os hurtigt (Østergren-Olsen, 2012:49).

Både dansklærere og læringscentret forsøger i undervisningen at imødekomme elever ved at lade dem være med til at vælge, hvad der skal læses inden for en given ramme, og hvordan der skal arbejdes. Her understøttes både elevernes udsagn om, at de vil være med til at vælge og lærernes fornemmelse for det samme af forskeres undersøgelser, at det at have medbestemmelse i sig selv er motiverende.

Dansklærerne er bevidste om nødvendigheden af, at eleverne forstår læseformålet: *De har ofte svært ved at forstå formålet med at skulle læse fx en roman og kan slet ikke se idéen i at skulle*

læse den igen". Derfor arbejdes med forforståelse, hvor teksten sættes ind i en sammenhæng, og der fokuseres på læseformål. De er desuden opmærksomme på, at elevernes læseinteresse afhænger meget af, hvorvidt der kan relateres til eget liv. Oplæsning pointeres af alle som en undervurderet faktor i at tænde læselysten: Den både giver en fællesoplevelse og skærper opmærksomheden på fortolkning af teksten.

Hvorfor er det så vigtigt at læse og bevare læselysten?

Ifølge Elisabeth Arnbak er det vigtigt at læse i bøger – det udvikler læsekompetencen, som hele tiden skal støttes, udvikles og stimuleres. At læse skønlitteratur gør én klogere på sig selv og verden (Madsbjerg, 2010). Bo Steffensen påpeger, at læsning skal bestå af både den traditionelle opfattelse af læseforståelse, som rummer korrekthed og hastighed og litteraturforståelse, som rummer fordybelsen. Litteraturen kan aktivere og udvikle de sociale emotioner, der fører til, at man kan forstå andre mennesker og føle empati, idet læsningen aktiverer emotioner, så særlige nerveceller aktiveres og hormoner udskilles, så man får en emotionel forståelse af teksten, som kan overføres til ens eget liv og opfattelse af andre mennesker (Madsbjerg, 2010:17). Derfor ser Steffensen kognition (det at lære) og emotion (lysten) som gensidigt afhængige af hinanden. Han argumenterer for, at vi læser med hjernen og hjertet på samme tid: *"Vi føler, altså lærer vi!"* (Madsbjerg, 2010:13). En hjerne, der tænker, og et hjerte, der føler, er hinandens forudsætning for forståelse. Han opponerer mod tidens trend med, at alt måles i hastighed, da refleksion tager tid og er yderst vigtig for en dyb forståelse for at gøre os til mennesker med komplekse sociale emotioner. Det er netop det, litteraturen kan, og derfor er det vigtigt, at børn og unge bevarer læselysten, så de oplever fordybelsen.

Der er forskel på, hvor hurtigt elever tilegner sig læsefærdigheder af forskellige årsager. Forskning viser, at den mængde tid eleven bruger på at læse har stor indflydelse på læsningens kvalitet og dermed de kognitive færdigheder, da øvelse i at læse og erfaring med tekster træner læseforståelsen. Læseoplevelsen bliver positiv og engagementet forstørres. Hvis læseadfærd, læsefærdigheder og succes i 1. klasse har afgørende betydning for, om man bliver en ivrig læser eller ej, kan vigtigheden af at få fat i eleverne og ikke mindst i forældrene ikke understreges nok. I fokusgruppeundersøgelsen svarer de adspurgte elever samstemmende, at forældrene – især deres mødre - har givet dem de læsevaner, de har i dag. Dette viser, hvor afgørende det er at få forældrene på banen lige fra barnets skolestart om end ikke endnu før. Lærere og læsevejledere må gøre forældrene bevidste om deres afgørende betydning og undervise dem i, hvordan de bedst hjælper deres børn på vej ind i læsningen. Forskning viser, at børn har større chance for at udvikle gode læsevaner, hvis de bakkes op derhjemme (Madsbjerg, 2010:59).

Hvordan arbejdes med læsning og læselyst på Frisholm Skole

Læsning prioriteres højt. Hos både skoleledelsen på Frisholm skole og i Silkeborg kommunes læsepolitik forventes, at mindst 80 % af eleverne læser de anbefalede 30 minutter dagligt, og at lærerne understøtter dette. Succeskriteriet i Silkeborg er, at kommunen fastholder det nuværende læseresultat, som fastlægges via de nationale tests og læseprøven i 9.klasse. I kvalitetsrapporten 2012 står: *"Gode læsefærdigheder er en væsentlig forudsætning for, at alle elever kan få optimalt udbytte af undervisningen. Læsning skal læres, udvikles og vedligeholdes gennem hele skoleforløbet."*

Som læsevejleder har jeg igennem flere år på første forældremøde i både 0. og 1. klasse holdt et kort oplæg om, hvor vigtigt det er, forældrene tager ansvar og giver tid til læsning. Jeg forsøger at give dem eksempler og "gode råd" til, hvordan de kan støtte. Jeg er meget opmærksom på ikke at få det til at lyde som noget uoverskueligt i en forvejen travl hverdag, men lægger op til "et læsekvarter om dagen". I første klasse udvides "de gode råd", og vi forventer, at forældrene læser med deres børn dagligt, så deres børn får den daglige læsedosis, der stimulerer automatiseringen i læsningen og gør dem til gode læsere. Der pointeres, at læsningen er et fælles ansvar og et samarbejde skole og hjem imellem. Forskning viser, at læsefærdigheder i 1. klasse har indflydelse på læseadfærden senere i livet (Madsbjerg, 2010:58), så derfor er det så vigtigt så tidligt som muligt at få skabt grundlaget for at blive ivrige læsere.

Fagligt svage elever og elever fra resurseknappe hjem "skubbes" via "læseløft" og it-hjælp. Endvidere tilbydes læsemakkerforløb, hvor 8. classes elever læser med 3. klasse. Her giver det også de store elever en forståelse for, at læsning er vigtig samtidig med, at de får et ansvar og oplever læseglæde hos de små.

Skolen har i flere år haft læsebånd 30 minutter dagligt hele skoleåret for alle klasser. Efter reformen kaldes det fordybelsesbånd, hvor andet også kan indgå. Det bruges dog stadig primært til læsning i de fleste klasser. Eleverne i udskoling, ifølge fokusgruppeundersøgelsen, er ikke udpræget begejstrede. Kun 7. klasse synes at være positive. Det begrundes med, at det er svært at koncentrere sig, når man er så mange sammen. Der er uro i klassen og opfattelsen af, at når skolen bestemmer, man skal læse, så forsvinder lysten og erstattes af pligt. En elev mener ligefrem, at læsebåndet dræber læselysten. Lærerne erkender, at det for de store elever er et kunstigt set-up, da fordybelse ikke kan ske på 30 minutter i et klasseværelse. Om morgenen er eleverne for trætte til at læse (bilag 3). Alligevel kan et læsebånd betyde, at de elever, der sjældent eller aldrig læser derhjemme trods alt får læst, selvom det styres af pligt. En god læsekompetence er nødvendig for at kunne forstå en tekst og derved finde læseglæden – det opnås kun gennem træning. Det udtrykkes på følgende måde af en 7. classes pige: *"Fik læsekursus, læsning var svært. Da jeg lærte at læse blev det sjovere, og jeg fik mere lyst til at læse."*

Kan lystlæsning ske i skolen?

Daniel Pennac, som er forfatter til bogen "Glæden ved at læse", er enig i elevernes udsagn om, at skolen ikke er stedet, hvor den optimale læseglæde kan udvikles (Østergren-Olsen, 2012:84). Han mener i stedet, at skolens opgave er at sikre, at eleverne får de fornødne læsefærdigheder og -kompetencer. Han opstiller følgende 10 "Bill of rights" om læsning, som kan være med til at fastholde læselyst og glæde:

1. The right to not read
2. The right to skip pages
3. The right to not finish
4. The right to reread
5. The right to read anything
6. The right to escapism

7. The right to read anywhere
8. The right to browse
9. The right to read out loud
10. The right to not defend your tastes

(www.goodreads.com)

Da læseglæden er svær at opnå i skoletiden, må fokus lægges på at give eleverne de optimale læsekundskaber, så de derhjemme kan finde læseglæden, da det er nødvendigt at læse i fritiden for at opnå den nødvendige læsemængde (Østergren-Olsen, 2012:86). Her har forældrene en væsentlig opgave som rollemodeller: Hvis barnet er vant til at se sine forældre læse meget, er der en vis sandsynlighed for, at det har en afsmittende effekt. Børn gør som man gør og ikke, som man siger. Som nævnt svarer alle de adspurgte elever, at især deres mor har haft stor indflydelse på deres læsevaner.

Pennacs 10 bud svarer godt overens med de adspurgte unges holdninger til det at lystlæse i skolen. De er helt med på, at der skal læses og gør det af pligt. Lystlæsningen sker derhjemme: *"Det er svært at vælge en tekst, man skal læse. Accepterer det bare – det er jo noget, man skal igennem....Lærerne ved jo, hvad vi skal igennem"* (pige, 9.kl.).

I Vejledningen til danskfaget pointeres, at en af forudsætningerne for god og alsidig læsning er, at der på skolen er et godt læsemiljø, som rummer læsning hver dag. Der bør sættes tid af til at gå på skolebiblioteket, hvor eleven af bibliotekarere og dansklærere kan få vejledning og opmuntring til at udvikle gode læsevaner og derved skabe læselyst og -interesse. Der lægges endvidere vægt på forældrenes støtte til barnets læsning, og at et samarbejde mellem hjemmet og skolen er uvurderligt for læseindlæringen (Vejl., 2015).

Konklusion

Hvorfor skal man læse? Fordi man bliver klogere på livet og på at forstå sig selv – derfor!

Opgaven konkluderer, at det er nødvendigt at fokusere på elevernes motivation for at opretholde læselysten. I indskoling og til dels på mellemtrinnet er læselysten umiddelbar, men i udskoling får læsningen stor konkurrence fra andre medier: Det kræver ikke den store anstrengelse at se en film, gå på facebook, men at læse kræver, man tilvælger bogen og udfordrer sig selv.

Et faktum er, at de unge for en tid får andre interesser, der fylder mere i deres liv og derfor ofte tager en lyst-læsepause. Måske må vi også acceptere, at deres tilgang til læsning er en anden, end den vi forventer. Ved at imødekomme især drengene med fx Pennacs 10 bud og elever med lav læsemotivation fastholdes læsningen nemmere, når den foregår på deres præmisser. Samtidig kan disse forslag være en hjælp til at overskueliggøre læsningen hos de læsesvage elever. Ved at følge de grundlæggende behov, som opstilles i SDT, gives gunstige forhold for at trives og præstere optimalt. Drives man af den indre motivation gives den bedste læring (Sheldon, 2012:35). Læsevejleder og lærere bør sikre, at både elev og forældre er bevidste om, at læsekompetencen er

af afgørende betydning for, hvordan eleven klarer sig i fremtiden, og at de ved, hvad der skal til for at forbedre læsningen.

Opgaven argumenterer for at give den psykologiske dimension af læring mere opmærksomhed, da drivkraften har stor betydning for, hvordan vi som mennesker handler. Da handlinger er meningsføgende, bør eleven kende formålet med sin læsning, og den skal have relevans til elevens liv. Derfor kan det diskuteres, hvor frugtbart det er for læselysten, at man har en danskkanon, der indeholder tekster, der synes fjerne fra de unges liv. Tekster i folkeskolen bør have et indhold, eleverne kan forholde sig til.

Vi kan motivere ved at give eleven anerkendelse, respekt, give autonomi og have tålmodighed (Sheldon, 2012:109). Motivationen kan gødes ved at arbejde med elevens egne forventninger om mestring, som ikke kun er afgørende for læseindstillingen, men for al læring. Der skal opstilles realistiske mestringsmål fx med inspiration fra BLU-undervisningen. Men eleven skal også selv være villig til at yde den indsats, der kræves.

Hvad er fagpersonernes opgaver og handlemuligheder?

Læreren skal etablere et miljø i klassen, som opmuntrer til læsning. Gennem feedback sikres, at eleven kender til strategibrug og der sættes realistiske mål for elevens læsning. Læreren kan via kendskab til elevernes interesser planlægge litteraturarbejdet, så det synes vedkommende. De sociale medier, eleverne benytter, bør inddrages. Desuden har brug af oplæsning og elevsamarbejde en gunstig effekt.

Skolebibliotekaren skal synliggøre læringscentret og dets muligheder bl.a. gennem booktalks på fx fællessamlinger, ved at indkøbe bøger, der appellerer til eleverne og ved selv at have læst dem, så vejledningen bliver autentisk. Eleverne kan tages med på råd, når der indkøbes. Uinspirerende, gamle og kedeligt udseende bøger bør fjernes. Forfattere kan i større grad inviteres ud på skolerne som inspiratorer; deltagelse i FN's læsedag, quizzer: "Hvem vil være litterær?", DM i højtlesning mv. kan arrangeres. Læringscentret skal være, hvor eleverne er og rumme hyggekrede, så læsningen kan foregå i afslappende omgivelser.

Udskolings elever skal stadig guides i læsningen. Derfor bør både skole og lærer prioritere og afsætte bibliotekstid hver uge med det formål at vække læsningen, hvilket 7. klasse på Frisholm skole faktisk efterspørger. Boganmeldelser, besøg i læringscentret, valg af læsebøger til udskolingen kan i perioder være kønsopdelt. Både forskning og elever på Frisholm skole nævner, at der er stor forskel på drenge og pigers læseinteresser.

Læsevejlederen bør i samarbejde med de øvrige fagpersoner planlægge læseevents, styre læsemakkergrupper på tværs af årgange, etablere læseklubber, hvor litteraturen diskuteres, så det at læse gøres attraktivt. Eleverne er generelt bekendte med hvad og hvordan, der skal læses, de skal overbevises om *hvorfor*, det er fantastisk at læse, og hvad det kan føre til.

En noget overset faktor er holdningen til læsning i vores samfund. Det at læse og have læselyst bør give prestige på niveau med det at være elitesportsudøver – det kræver en kulturændring ikke bare hos eleverne, men i hele samfundet: "*Jeg vil ikke kaldes en læsehest – det lyder træls*" (pige, 8.kl.). Denne holdning må ændres – vi må skabe en generation, hvor det at læse giver street credit.

Læsekampagnen "Ordet fanger" fra 2011-2014, som blev sat i gang af DanskOrdforRåd (www.dlf.org), der havde til formål at give børn og unge lyst til at læse og læse mere i samarbejde med deres forældre, og "Orlaprisen", der siden 2005 har været en årlig begivenhed, lavet af "DR og Læselyst" (www.dr.dk), hvor børn sammen med kulturministeren overrækker børnenes bogpris, er netop eksempler på, hvordan man på tværs af faggrupper kan sætte fokus på læsningen i samfundet.

Fagpersoner skal være forbilleder, der viser eget læseengagement og læselyst. De skal have fokus på at vække og ægge læselysten hos elever i udskolingen, så læsemotivationen fastholdes.

Litteraturliste

Andersen, Frans Ørsted: "Positiv psykologi i skolen." Undervisning og læring. 1 udgave, 1. oplag, 2001. Dafolo

Arnbak, Elisabeth: "Faglig læsning – fra læseproces til læreproces". 1. Udgave, 2. oplag 2005. Gyldendal

Bråten, Ivar: "Leseforståelse – Lesning i kunnskapssamfunnet – teori og praksis". 1. Udgave, 2. oplag, 2008. Cappelen

Damgaard, Helle Jensen: "Læs for livet – en diskussion og empirisk undersøgelse af begrebet læseforståelse". Modulopgave 2007, ikke publiceret

Damgaard, Helle Jensen: "Faglig læsning – kan det gøres bedre?". Modulopgave 2008, ikke publiceret

Damgaard, Helle Jensen: "Neuropsykologi og neuropædagogik i den inkluderende folkeskole." Modulopgave 2014, ikke publiceret

Damgaard, Helle Jensen: "Læservaner i udskolingen", Modulopgave 2014, ikke publiceret

DR Netradio, 4. april 2013 ved Mikkel Krause – Knud Illeris om læring og motivation.

<http://www.emu.dk/modul/dansk-m%C3%A5l-l%C3%A6seplan-og-vejledning> (besøgt d. 29/3 2015)

<http://www.emu.dk/modul/vejledning-faget-dansk> (besøgt d. 29/3 2015)

<http://www.goodreads.com/quotes/19297-reader-s-bill-of-rights-1-the-right-to-not-read> (besøgt d. 1/5 2015)

<https://www.dr.dk/DRPresse/Artikler/2015/04/30/145134.htm> (besøgt d. 22/5 2015)

<http://www.dlf.org/nyheder/2011/maj/ny-laesekampagne-ordet-fanger> (besøgt d. 22/5 2015)

<http://test.dlf.org/undervisning/vi+l%C3%A6ser+for+livet> (besøgt d. 22/5 2015)

Folkeskolen nr. 06, 19. marts 2015

Fredens, Kjeld: "Mennesket i hjernen. En grundbog i neuropædagogik". 2. udgave, 2. oplag, 2012. Hans Reitzels Forlag

Frith, Uta m.fl.: "Den lærende hjerne – Hvad hjerneforskningen kan fortælle pædagogikken", 1. udgave, 5. oplag 2013. Dansk Psykologisk Forlag.

Hansen, Stine Reinholdt: "Når børn vælger litteratur – Læsevaneundersøgelse perspektiveret med kognitive analyser." Ph.d-afhandling, juni 2014, Århus Universitet

Hattie, John: "Synlig læring – for lærere", kap. 7, 2014 Dafolo

Høyen, Marianne m.fl.: "Videnskabsteori for de pædagogiske professionsuddannelser", Hans Reitzels Forlag, 2011

Illeris, Knud: "Læring", 2. reviderede udgave 2006. Roskilde Universitetsforlag

Jyllandsposten (JP): "Flere børn læser i fritiden", 23. november 2014

<http://www.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Folke/PDF13/Dec/131203%20PISA%20Rapport%20WEB.PDF> (besøgt d. 14/3-2015)

<http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/I-fokus/Laesning> (besøgt d. 28/3 2015)

<http://uvm.dk/Den-nye-folkeskole/Udvikling-af-undervisning-og-laering/Maalstyret-undervisning-og-laering/Faelles-Maal/Forenklede-Faelles-Maal> (besøgt d. 28/3 2015)

<http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/De-nationale-test-og-evaluering/Internationale-evalueringer/PISA/PISA-2009/PISA-2009-laesning> (besøgt d.14/3 2015)

<http://www.eva.dk/projekter/2013/undervisning-pa-mellemtrinnet/notat-det-siger-forskningen-om-god-undervisning-i-skolen/notat-det-siger-forskningen-om-god-undervisning-i-skolen> (besøgt d. 14/3 2015)

<http://www.litteratursiden.dk/artikler/frit-valg-paa-alle-hylder-naar-voksne-bestemmer-hvad-boern-skal-laese> (besøgt d. 28/3 2015)

Madsbjerg, Stine m.fl.: "Læselyst og læring", 1. udgave, 1. oplag 2010. Dansk Psykologisk Forlag.

Midtjyllands Avis, lørdag d. 28. marts 2015 – citat af Lene Kaaberbøl.

Sheldon, Kennon: "Motivation. Viden og værktøj fra positiv psykologi." 1. udgave, 1. oplag, 2012. Forlaget Mindspace

Svinth, Lone: "Glæde- en vigtig katalysator for læring", Artikel: Kognition og pædagogik, Nr. 66, December 2007, 17. årgang.

Østergren-Olsen, Dorte m.fl.: "Litteraturlyst og læring", 1. udgave, 1. oplag 2012. Dansk Psykologisk Forlag.

Ågard, Dorte: "Motivation". 1 udgave, 1. oplag 2014, Frydenlund.

Bilag 1

Fokusgruppeinterview - elever

- Hvornår læser du?
- Hvad tænker du om at læse (indstilling) – positivt/negativt?
- Er du tilfreds med din måde at læse på? Forklar
- Husker du, da du lærte at læse? Hvis ja – forklar følelsen? Var der noget der var svært?
- Hvad er formålet med læsning?
- Hvad kan læsning?
- Hvilken genre vil du læse, hvis du selv må vælge?
- Hvem inspirerer dig til, hvad du skal læse – hvem er din rollemodel(ler)?
- Hvem har givet dig dine læsevaner?
- Hvornår læser du af pligt? Hvordan føles det?
- Hvornår læser du af lyst? Hvordan føles det?
- Har dine læsevaner ændret sig fx i løbet af dit skoleliv? Hvis ja hvordan?
- Hvordan kan du motiveres til at læse mere? Hvad skal der til?
- Kan skolen / dine lærere / du selv gøre noget?
- Hvornår bruger du skolebiblioteket?
- I hvilke situationer føler du dig opslugt / fordybet af noget?
- Fortsæt sætningen: Jeg ville læse mere, hvis.....

Interview dansklærere

- Hvordan griber du læsning an i din undervisning?
- Underviser du i læsestrategier? Hvis ja, hvordan?
- Inddrages eleverne i det, der skal læses – Hvis ja – hvornår/hvordan?
- Hvordan oplever du elevernes læsemotivation? Er der fx forskel på, hvad I arbejder med?
- Hvordan tænker du, den kan højnes?

Interview bibliotekarere

- Hvad er dit indtryk af udskolingselevs læselyst?
- Hvordan forsøger I i læringscentret at skubbe til læselysten?
- Hvordan bruger udskolingselever skolebiblioteket?

Bilag 2

Forklaring til bilag 2:

De enkelte interviewpersoner er kaldet P for piger, D for drenge. Er der stor forskel på svarene, er de opdelt efter P1, P2, D1, D2. Er svarene kommet imellem hinanden og har eleverne suppleret hinanden kaldes de for P+D eller P og D.

Fokusgruppe interview af skoleelever på Frisholm skole - Rasmus, Olivia, Sarah, Mads fra 7.kl.

- **Hvornår læser du og hvad læser du?**

P+D: Dagligt på nettet, bøger kun i ferier

D1: faglitteratur fx om elektronik

P1: Vi unge, sensationsnyheder, eller når jeg går efter noget præcist.

- **Hvad tænker du om at læse (indstilling) – positivt/negativt?**

P2: Det kommer an på bogen og genren og hvad man kan lide. Jeg vil helst læse venindebøger eller om kærlighed og drama. De må gerne være realistiske, så man kan identificere sig med den.

D: Hvis jeg skal læse, skal det være fantasy, krimi eller action

P+D: Bøgerne i skolen er kedelige. Bedre hvis vi selv må vælge.

- **Er du tilfreds med din måde at læse på? Forklar**

P+D: Tilfredse med læseniveau

- **Husker du, da du lærte at læse? Hvis ja – forklar følelsen? Var der noget der var svært?**

P1: Fedt at opdage, man faktisk kunne se, hvad der stod.

P2: Fik læsekursus, læsning var svært. Da jeg lærte at læse blev det sjovere, og jeg fik mere lyst til at læse.

D: Øh.....

- **Hvad er formålet med læsning?**

P: At man kan læse i aviser, på TV, på nettet. At man kan klare sig i fremtiden fx læse vejskilte og ja alt.

D: At man bliver bedre til det for at kunne bruge det i fremtiden. Vigtigt at kunne læse i sprog og for at kunne forstå en opgave.

- **Hvad kan læsning?**

P1: Jeg kan leve mig ind i en bog. Er den god, vil jeg læse mere.

D: Give forståelse.

- **Hvilken genre vil du læse, hvis du selv må vælge?**

D1: Hvis det er en bog, så skal den være tyk med indhold. Der skal være spænding og action og den skal foregå i nutiden. Den må ikke afsløre slutningen i starten.

P: Hvis det er en bog, så skal det være fantasy fx Hungergames eller realistiske ungdomsromaner.

- **Hvem inspirerer dig til, hvad du skal læse – hvem er din(e) rollemodel(ler)?**

P: Kammerater, bibliotekaren, som fortæller om nye bøger på fællessamlinger.

D: Nettet

- **Hvem har givet dig dine læsevaner?**

P+D: Lærerne prøver, min mor.

- **Hvad er dine venners holdning til læsning, og hvilken indflydelse har det på din læsning?**

P+D: Man er lidt kedelig, hvis man læser meget. Hvis man siger man godt kan lide at læse meget, synes de, man er en kloge nørd.

P2: Så har man ikke noget liv.

D: Man skriver ikke på facebook, man lige har læst en god bog. Man skriver noget, de andre bliver misundelige over – noget socialt.

- **Hvornår læser du af pligt? Hvordan føles det?**

P+D: Det er en pligt, når det er givet for i skolen. Og skolearbejde er en pligt. En sjælden gang finder lærerne en god bog, men de er tit kedelige. Det er fint med fast læsebånd, hvis der er ro, og vi selv må vælge, hvad vi læser.

- **Hvornår læser du af lyst? Hvordan føles det?**

P: Når jeg sidder derhjemme eller i sommerferien

D1: Ja, i sommerferien. Det er også godt, når man ikke kan sove.

- **Har dine læsevaner ændret sig fx i løbet af dit skoleliv? Hvis ja hvordan?**

P1: Det er svært at finde spændende øger. Jeg vil også gerne være sammen med vennerne. Jeg har ingen fritid til at læse i mere især her efter reformen med lange skoledage. Jeg læste mere sidste år.

D2: Læser ikke så meget, som jeg gjorde før. Før var der et formål med at læse for jeg skulle lære det. Vi læser hele dagen i skolen, så jeg orker ikke hjemme. Jeg har næsten ikke engang tid til mine fritidsinteresser mere. Jeg læste mere sidste år, har længere tid i skolen nu.

- **Hvordan kan du motiveres til at læse mere? Hvad skal der til?**

P+D: Nye bøger, spændende bøger på biblioteket. Hvis jeg finder en god serie, så får jeg lyst til at læse flere. Problemet er, når man har læst nr. 1 og 2'eren er udlånt. Der skal være nok.

D1: Hvis man finder ud af, hvad man vil være, så bliver man nok interesseret i at læse. Og hvis man fx vil købe en ny cykel, så vil jeg bruge meget tid på at læse og sætte mig ind i, hvilket cykel, der er bedst.

- **Kan skolen / dine lærere / du selv gøre noget?**

P+D: Der skal være valgmuligheder og både noget for drenge og piger. Vi skal være med til at bestemme, hvad der skal læses. Biblioteket skal have nye bøger, seriebøger. Savner bibliotekstid – mere tid til at låne i skolen.

P: Det er svært at koncentrere sig i skolen om læsning – nemmere hjemme, der er intet pres. Kan tage en pause hjemme, hvis man går kold.

- **Hvornår bruger du skolebiblioteket?**
- **I hvilke situationer føler du dig opslugt / fordybet af noget?**

P+D: TV-serier, film, facebook, sport – især hvis jeg spiller selv

P1: Ved at læse en rigtig god bog

D: Playstation, computerspil

- **Fortsæt sætningen: Jeg ville læse mere , hvis.....**

P1: biblioteket fik bedre bøger, jeg havde mere fritid.

P2: der var flere bøger, der falder i min smag, jeg havde mere fritid – har slet ikke nok.

D1: biblioteket fik bedre bøger, bib.tid, ro i timen, mere fritid.

D2: biblioteket fik nye gode bøger vil give mig mere lyst. Får man en dårlig bog får jeg mindre lyst, måske er næste bog ligeså ringe.

Fokusgruppe interview af skoleelever på Frisholm skole - Jonas, Signe, Katrine, Thomas 8. klasse.

- **Hvornår læser du og hvad læser du?**

P1: Jeg læser mange bøger – ungdomsbøger, klassikere gerne på engelsk.

P2: Jeg læser måske en bog i ferien.

D1: Jeg læser aldrig bøger, men sport

D2: Jeg læser Jumbobøger, sport, nyheder

P+D: Hver dag på sociale medier: facebook, mobil, nyheder

- **Hvad tænker du om at læse (indstilling) – positivt/negativt?**

P1: P2: Positivt – jeg kan godt lide at læse. Bøger, der er filmatiseret inspirerer

P2: Det er skoleagtigt, kedeligt. Der er flere ting, jeg hellere vil fx venner og sport.

D: Serier, krimier er jeg interesseret i, fodbold, så læser jeg. Selvbiografier fx Zlatan.

- **Er du tilfreds med din måde at læse på? Forklar**

P+D: Jah.... Ved hvordan det skal forbedres. Er blevet undervist i *mange* strategier....

- **Husker du, da du lærte at læse? Hvis ja – forklar følelsen? Var der noget der var svært?**

P: Læste alle skilte. Ja.

D: Da jeg var lille, havde jeg følelsen af, at det var sejt at læse. Der var konkurrence om at være god blandt elever.

- **Hvad er formålet med læsning?**

P: Kan selv finde viden – folk behøver ikke fortælle én.

D: Kan ikke klare sig videre i livet, i verden.

- **Hvad kan læsning?**

P1: Aflede fx hvis man har det skidt.

D: Give viden.

- **Hvilken genre vil du læse, hvis du selv må vælge?**

D1: Landbrug for at få viden, og det er min interesse.

D2: Fodbold, sport, nyheder.

P1: Serier – så kommer der en næste, det stopper ikke. Fantasy, krimi

- **Hvem inspirerer dig til, hvad du skal læse – hvem er din(e) rollemodel(ler)?**

P: Kammerater, bibliotekaren, som fortæller om nye bøger på fællessamlinger.

D: Nettet

- **Hvem har givet dig dine læsevaner?**

P+D: Min mor, lidt far – mest mor, mine lærere.

P1: Min søster

- **Hvad er dine venners holdning til læsning, og hvilken indflydelse har det på din læsning?**

P+D: Man er lidt kedelig, hvis man læser meget. Hvis man siger man godt kan lide at læse meget, synes de, man er en kloge nørd.

P: Piger er kloge, drenge er atletiske. Råber ikke op om, man læser meget. Får andre interesser: Venner, sport får større plads, vil det sociale....

D: Kikset man siger, man læser. Lyder bedre at sige: Vi vandt kampen i går.

- **Hvornår læser du af pligt? Hvordan føles det?**

P+D: Når jeg skal og er presset til at læse, så falder min motivation, men jeg gør det alligevel. Jeg hader analyser. Pligt, når skolen giver det for – det giver en negativ følelse. Det kommer også an på bogen.

- **Hvornår læser du af lyst? Hvordan føles det?**

P+D: På de sociale medier. Selvvalgt om aftenen. Det føles godt – ellers ville jeg jo ikke læse.

D: Ja, i sommerferien. Det er også godt, når man ikke kan sove.

- **Har dine læsevaner ændret sig fx i løbet af dit skoleliv? Hvis ja hvordan?**

P1: Jeg er en læsehest. Ej, hvor er det et åndssvagt ord – jeg gider da ikke være nogen hest. Jeg fik lyst, da jeg begyndte at læse Harry Potter.

P2: For mig ændrede det sig på mellemtrinnet. Nu er jeg sammen med venner.

D: Har andre interesser nu især sport og venner.

- **Hvordan kan du motiveres til at læse mere? Hvad skal der til?**

P+D: Hvis vi *skal* læse, giver det mindre lyst. Vi skal være med til at bestemme. Vi skal læse fx *moderne* historiske romaner. Og det skal være i ungdomssprog. Man skal holde gryden i kog på mellemtrinnet. Læsebånd dræber lysten. Efter reformen er jeg mindre hjemme træt om aftenen. Det er stresset, fordi man er sent hjemme og har lektier. Jeg har mistet energien.

P1: Godt med intro på "Good Reads" – der kan man sætte mål.

D2: Er ikke motiveret for at læse mere – jeg vil hellere noget andet.

- **Kan skolen / dine lærere / du selv gøre noget?**

P+D: Næh.....

- **Hvornår bruger du skolebiblioteket?**

P+D: Når jeg søger faglitteratur til en opgave.

- **I hvilke situationer føler du dig opslugt / fordybet af noget?**

P1: Når jeg læser og skriver, hører musik.

P2: Spiller håndboldkamp, hører musik.

D: Fodboldkamp – kan ske til træning også, en god film

- **Fortsæt sætningen: Jeg ville læse mere , hvis.....**

P1: jeg havde mere tid.

P2: jeg finder en god bog og havde mere tid.

D1: jeg får mere tid – er presset efter den ny reform, hvis det interesserer mig.

D2: jeg bliver grebet af det, og hvis jeg har tid.

Fokusgruppe interview af skoleelever på Frisholm skole - Maja, Maria, Daniel, Kristian 9.kl.

- **Hvornår læser du og hvad?**

P+D: Dagligt på nettet.

P1: Nyheder om aftenen.

D: Forskelligt – afhænger af lektier og humør.

- **Hvad tænker du om at læse (indstilling) – positivt/negativt?**

P+D: Hvis det er selvvalgt, er det fint. Træls, når det er tvunget. Teksten skal gribe én hurtigt – inden maks. 30 sider. Hvis det tvungne viser sig, at det kan relaterer til én, er det ok.

- **Er du tilfreds med din måde at læse på? Forklar**

P+D: Tilfredse med læseniveau.

- **Husker du, da du lærte at læse? Hvis ja – forklar følelsen? Var der noget der var svært?**

P+D: Næh...husker ikke. Så det har nok ikke været svært at lære...

- **Hvad er formålet med læsning?**

P+D: Kommer an på teksten: Man kan få viden – fagligt, underholdning, det kan sætte tanker i gang fx hvis der er en morale, man kan relaterer til sig selv...

- **Hvad kan læsning?**

P+D: Sætte diskussioner i gang / debatter. Det kan undervise én, man får viden.

- **Hvilken genre vil du læse, hvis du selv må vælge?**

P1: Fantasy – fx Hunger Games, bøger om teenagers.

P2: Krimier.

D1: Eventyr – Ringenes Herre. Krimier skaber ikke samme atmosfære, man får ikke lov til selv at danne billeder.

D2: Selvbiografier – helst om sport, nyheder – både verdens- og sport.

- **Hvem inspirerer dig til, hvad du skal læse – hvem er din(e) rollemodel(ler)?**

P1: Familien, søskende.

D1: Mig selv, venner.

D2: Venner, forsiden.

- **Hvem har givet dig dine læsevaner?**

P+D: Min mor, facebook.

- **Hvad er dine venners holdning til læsning, og hvilken indflydelse har det på din læsning?**

P+D: Den gængse holdning er: "Det er nørdet at læse". Det tager tid fra sociale ting fx venner.

- **Hvornår læser du af pligt? Hvordan føles det?**

P+D: Når det er skolerelateret, lektier. Svært at opnå lyst i skolen, for trætte og for mange sammen – bliver distraheret. Når vi har læsebånd er der ikke ro. Det kræver en lærer for at få ro – og så alligevel kan der godt være larm.

D1: Lyst styrer, om det bliver en god oplevelse – træt af at være tvunget, lidt øv.

- **Hvornår læser du af lyst? Hvordan føles det?**

P+D: Derhjemme – sidder lidt i sin egen verden, slapper af, bliver rolig.

- **Har dine læsevaner ændret sig fx i løbet af dit skoleliv? Hvis ja hvordan?**

P+D: Ja – mindre, for nu kan man læse. Har knap tid. Konkurrence fra facebook, sport, job, venner.....Sent hjemme: lektier-aftensmad-fritid-sove.

P2: Før var jeg stolt over at have læst en bog som lille.

D2: Læsning er et godt middel til at sove – giver ro.

- **Hvordan kan du motiveres til at læse mere? Hvad skal der til?**

P+D: Stoffet skal være mere interessant. Det er svært at relatere til fx "Det moderne gennembrud". Det er skrevet på en anden måde, andre ord – det er gammeldags, mange beskrivelser, langtrukket. Tekster forældes hurtigt fx er der ikke I-phones i. Der skal være hurtigere handling. Og det er trættende at genlæse teksten – går død. Skal kende *formålet* med teksten før læsning, så vi kun skal læse én gang. Det er meget interessestyret, hvad man kan lide.

- **Kan skolen / dine lærere / du selv gøre noget?**

P1: (Om selv at være med til at vælge:) Svært at vælge en tekst, man skal læse. Accepterer det bare – det er jo noget, man skal igennem....

D: Næh...Lærerne ved jo, hvad vi skal igennem..

- **Hvornår bruger du skolebiblioteket?**

- **I hvilke situationer føler du dig opslugt / fordybet af noget?**

P+D: Selv laver sport. Hvis man ser på sport, man interesserer sig for. En helt vildt god bog. Film – men den skal hurtigt fænge. Serier er gode, for de er delt op og varer kun kort tid, der er cliff-hangers. De skal være underholdende og have humor. D: Gerne med spænding og action.

P1: Generelt, når man laver noget, man godt kan lide.

- **Fortsæt sætningen: Jeg ville læse mere , hvis.....**

P1: det er noget, jeg selv gerne vil læse, hvis jeg selv må bestemme teksten.

P2: det er noget, der fænger mig.

D1: det er noget, jeg kan relatere til, synes er spændende, interessant. Eller få viden eller oplevelse.

D2: jeg selv kan vælge mit læsestof. Kan godt lide at læse, hvis jeg kan mærke, jeg får ny viden.

Fokusgruppe interview af skoleelever fra henholdsvis Buskelundskolen i Silkeborg og Kirkebakkeskolen i Brønshøj - Esben og August 9.kl.

- **Hvornår læser du og hvad læser du?**

D: I skolen, om aftenen

- **Hvad tænker du om at læse (indstilling) – positivt/negativt?**

D1: Kommer an på, hvad det er. Gider ikke læse Tove Ditlevsen, gamle tekster

D2: Negativt – læser dog sport i avis og nyheder på nettet.

- **Er du tilfreds med din måde at læse på? Forklar**

D: Tilfredse med læseniveau.

- **Husker du, da du lærte at læse? Hvis ja – forklar følelsen? Var der noget der var svært?**

D: Nej, husker ikke.

- **Hvad er formålet med læsning?**

D1: Blive klogere, søge ny viden.

D2: Træne sin hjerne.

Hvad kan læsning?

D2: Man kan lukke sig ind i sin egen boble – ligesom med musik...

D1: .. ja eller playstation.

- **Hvilken genre vil du læse, hvis du selv må vælge?**

D1: Før læste jeg fantasy, nu læser jeg krimier. Sport - fodbold

D2: Det, der interesserer mig, fodbold og nyhedsartikler. En spændende bog, hvis jeg gider læse.

- **Hvem inspirerer dig til, hvad du skal læse – hvem er din(e) rollemodel(ler)?**

D: Mine forældre – mest mor.

- **Hvem har givet dig dine læsevaner?**

D: Min mor.

- **Hvad er dine venners holdning til læsning, og hvilken indflydelse har det på din læsning?**

D1: Jeg har ikke behov for at sige, at jeg læser – ikke noget, jeg vil blære mig med. Ikke sejt at læse i en bog. Det er ikke populært i udkolingen.

D2: Man får ikke street credit for det.

- **Hvornår læser du af pligt? Hvordan føles det?**

D1: I skolen – kedeligt. Det er det værste, især, når man skal arbejde med teksten.

D2: Hader litteraturarbejde, boganalyse er det værste.

- **Hvornår læser du af lyst? Hvordan føles det?**

D1: På facebook, hvor jeg læser sport og nyheder, i min krimi om aftenen

D2: Avisen om morgenen. Når jeg læser af lyst, føler jeg, jeg motiverer mig selv – det er en god følelse.

- **Har dine læsevaner ændret sig fx i løbet af dit skoleliv? Hvis ja hvordan?**

D1: Jeg gad ikke læse i 7. og 8.kl.. Nu har jeg her sidst i 9. fået et lille skub igen.

D2: Ja, er du sindssyg. Jeg elskede at læse på mellemtrinnet og læste mange bøger. Nu gider jeg ikke, måske kan jeg ikke finde en ordentlig genre.

- **Hvordan kan du motiveres til at læse mere? Hvad skal der til?**

D: Ved det ikke helt.....

- **Kan skolen / dine lærere / du selv gøre noget?**

D: tror ikke skolen kan gøre noget. Måske have læsebånd? Men man skal selv væle sin frilæsningsbog. Men er man 20 eller mere i en klasse, er det svært at koncentrere sig om at læse. Svært at få en hel klasse til at være stille. Måske skal lærerne gøre konsekvenserne klare: ingen læsning = dårlige karakterer. Nok bedst, at lærerne styrer, hvad der skal læses, der er jo en mening med det – et formål. Man lærer jo om livet. Man kan selv tage sig sammen til at finde en frilæsningsbog. Det er sjovere at læse aktuelle tekster end de gamle, men det er jo noget, vi skal lære fx om Romantikken eller det moderne gennembrud.

- **Hvornår bruger du skolebiblioteket?**

D: Jeg bruger ikke biblioteket. Hvis jeg har brug for viden til fx en opgave, går jeg på nettet.

- **I hvilke situationer føler du dig opslugt / fordybet af noget?**

D: Når jeg ser (især mit hold) eller selv spiller fodbold eller anden sport eller ser noget andet, der har indflydelse på min hverdag. Eller når der er cliff-hangers i bogen. Når jeg ser en god serie eller film, spiller computerspil eller FIFA.

- **Fortsæt sætningen: Jeg ville læse mere, hvis.....**

D1: Jeg vidste det fik meget betydning i min fremtid.

D2: Jeg bliver dårligere til at læse.

Bilag 3

Interview med Birgitte Petersen - dansklærer i 9. klasse

- Hvordan griber du læsning an i din undervisning?
- *Inden en tekst læses, arbejdes med forforståelse. Teksten sættes ind i en sammenhæng og der fokuseres på læseformål. Forsøger at læse så mange tekster op for klassen som muligt, da det dels giver en fælles oplevelse, dels giver mulighed for at tale om ord og udtryk. Vi har også kørt et forløb omkring oplæsning, hvilket har skærpet elevernes opmærksomhed på fortolkning i oplæsning. Forsøger at finde nye/aktuelle tekster.*
- Underviser du i læsestrategier? Hvis ja, hvordan?
- *Har kørt niveaudelt undervisning i læsestrategier på 3 hold. Danskportalen Gyldendal har fint forløb omkring læsestrategier. Efter fælles læseprøver på klassen evalueres læsestrategier til de enkelte teksteksempler. Eleverne er gode til at dele erfaringer og komme med råd til hinanden. Opfordrer eleverne til at afprøve forskellige strategier for at opnå det bedste resultat. Forsøger at skabe bevidsthed om, at forskellige tekster skal angribes forskelligt.*
- Inddrages eleverne i det, der skal læses – Hvis ja – hvornår/hvordan?
- *Jeg vælger tekster og hovedværker, der lægges ind i årsplanen. arbejder som regel også med læsegrupper, hvor eleverne vælger sig ind på en roman, der så skal præsenteres i klassen. Kunne godt forestille mig at differentiere mere, så eleverne selv valgte sig ind på forskellige tekster med samme tema, samme genre, men på forskelligt niveau.*
- Hvordan oplever du elevernes læsemotivation? Er der fx forskel på, hvad I arbejder med?
- *Min fornemmelse er, at eleverne har været optaget af de romaner, vi har læst på klassen. De har dog svært ved at skabe tid og rum for læsning hjemme, så meget læsning foregår på skolen. Det motiverer dem, hvis de er forpligtet på hinanden i en læsegruppe, hvor de hver især skal byde ind med svar på spørgsmål i en vidensbank. Det er klart motiverende med oplæsning fra lærer, anderledes opgavetyper, der lægger op til aktivitet/kreativitet. Analyseopgaver, der er rygraden i danskfaget virker demotiverende for en del elever. Nogle elever hænger i bremsen, når der skal læses hovedværker. De har meget svært ved at komme igennem en hel roman, hvilket sandsynligvis hænger sammen med manglende evne til koncentration og fordybelse, samt lavt læsetempo. Læsning er alt for besværligt sammenlignet med andre mediers kommunikationsmåder.*
- Hvordan tænker du, den kan højnes?
- *Mere elevinddragelse, differentierede og tydelige mål for arbejdet med teksterne, nytænke analysen, fokus på månedens læsoplevelse, flere elevpræsentationer af romaner/tekster, forløb som "Hvem vil være litterær" for overbygningen, skabe bedre rammer for læsning i morgenbånd, læseklubber etc.*

Interview med Nicolaj Krøjpgård - dansklærer i 7. klasse

- Hvordan griber du læsning an i din undervisning?

højtlesning på klassen, makkerlæsning, individuelt

- Underviser du i læsestrategier? Hvis ja, hvordan?

kun ift. genre

- Inddrages eleverne i det, der skal læses – Hvis ja – hvornår/hvordan?

de vælger selv frilæsningsbog ;)

- Hvordan oplever du elevernes læsemotivation? Er der fx forskel på, hvad I arbejder med?

meget, tekster med udgangspunkt i deres livsverden og/eller interesse

- Hvordan tænker du, den kan højnes?

via et kursus/relevant uv. materiale

Interview med Jens Ryge Petersen – dansklærer i 8. klasse

Det er forskelligt hvordan jeg griber læsning an, da jeg bruger forskellige metoder i forskellige fag, men som udgangspunkt handler det om dansk, med mindre andet er nævnt.

Det er vigtigt for mig og eleverne, at der altid er et formål med læsningen. Vi taler om titel, associationer, bagsidetekst, kendskab til forfatter osv. før vi går i gang med en tekst.

Nogle gange er det meget faktuel, andre gange bliver det mere gætterier omkring forventninger til teksten, hvilket jo kan give sjove og spændende overraskelser, ved arbejdet med teksten.

Ved længere tekster bruger jeg gerne gruppelæsning, med forskellige opgaver. "Skyg en bestemt person", "miljøbeskrivelser", "ordklasser" mv. eleverne har hver deres opgave, og udveksler erfaringer når teksten/tekststykket er læst. Det kan både være som højtlesning for hinanden, eller individuelt.

Har benyttet Gyldendals danskportal en del, og de benytter meget læringsmål, hvilket også er en stor hjælp for mig som faglærer.

Undervisning i læsestrategier har været rettet mod de gældende afgangsprøver, og jeg har ligeledes benyttet Gyldendal samt "Læs på" fra Dansklærerforeningen. Læsestrategier er punkt på årsplan på alle 3 årgange i overbygningen.

Elevernes læsemotivation er højest ved gode (nyere) romaner, det er der, jeg oftest oplever elever udtrykke glæde ved læsning. Generelt har drengene ikke den store læsemotivation. Vigtigt, der er gode tekster til drengene.

Mht. faglig læsning i naturfagene, så er jeg meget obs på, at eleverne har styr på, hvordan bøgerne er bygget op, at faktabokse og billeder er en del af "teksten" og at et opslag omfatter det hele.

Fagudtryk og begreber har jeg ofte lavet på walk and talk-kort, så eleverne har styr på dem, nogle gange både før og efter læsning af teksten.

Uha - har ikke lige et hurtigt bud på, hvordan motivationen højnes, men det hjælper jo altid med en engageret lærer, samt et synligt mål for læsningen.

Bilag 4

Interview med skolebibliotekar Birgitte Petersen

Hvad er dit indtryk af udskolingselevs læselyst?

I år er der cuttet ned på bibliotekstiden fra 6. klasse. Det har vist sig at være en dårlig idé, da udskolingselever fortsat skal støttes i deres læsning.

Eleverne giver sig ikke tid til at fordybe sig. Der skal ikke meget "fylde" til før det er uoverskueligt.

De læser ikke for at blive udfordret, de vil underholdes, så når de læser, vælger de ofte fx krimier. Så jeg synes, det er vores (læreres og bibliotekarers) forpligtigelse at udfordre dem med anden litteratur.

Eleverne virker lidt trætte af ungdomslitteratur, som har haft en tendens til at være lidt for outreret med lidt for mange problemer, de har svært ved at relatere til. De har ofte svært ved at forstå formålet med at skulle læse fx en roman og kan slet ikke se idéen i at skulle læse den igen. Alt skal desuden være nyt – en bog må ikke være særlig gammel før den ikke dur mere – de er meget påvirkelige af forsiden også. Samtidig er "bogen" ikke de unges medie.

Hvordan forsøger I i læringscentret at skubbe til læselysten?

Vi har stor fokus på at indkøbe nye ungdomsbøger og smide gamle ud – jeg synes, vi smider rigtig meget ud. Vi udstiller forsiden af bøgerne i udskoling, hvor vi har en opslagstavle og har forsøgt at lave et indbydende læsehjørne for de store på biblioteket med sofaer, små borde osv. På fællessamlinger laver vi booktalks og powerpoint trailers som boganmeldelser. Desuden har vi et valghold i støbeskeen, hvor vi vil lave en litteraturgruppe, hvor de skal læse i boggrupper.

På sigt kunne jeg tænke mig, at vi i udskoling har et smartboard med bog "reklamer", hvor man fx kan trykke og få en anmeldelse op af bogen. Vi skal ind på de unges medier – facebook og google mv. og poppe op med nyheder. Gyldendal.dk har nogle rigtig gode tilgange til, hvordan litteratur kan deles. På mellemtrinnet er vi med i "Hvem vil være litterær". Som indsatsområde kunne jeg sagtens forestille mig, man lavede en opgradering for udskoling, der kunne være en konkurrence i at lave fx den flotteste booktrailer. Desuden kan oplæsning ikke undervurderes og skal mere på banen. Meget væsentligt er det også, man som både lærer og bibliotekar skal brænde for læsning, men skal være autentisk.

Hvordan bruger udskolingselever skolebiblioteket?

De bruger det ikke ret meget – desværre. Det er bare ikke de unges medie. De låner ikke af lyst på biblioteket. Enkelte låner fagbøger, når de skal lave opgaver. Men de fleste finder information og viden på wikipedia og andre portaler. Jeg kan godt være lidt bekymret for, hvad læsning på nettet og i e-bøger gør ved læsningen fremover.

Skolebiblioteket skal være mere synligt i elevernes hverdag og ligge der, hvor udskoling er, så det bliver en integreret del. I det hele taget er kammeraters syn på læsning vigtig, og læsningen skal have mere elevfokus fx i form af læsegrupper, som kan fortælle om gode bogoplevelser. Jeg tror ikke helt, at den kollektive viden om, at alle de andre synes, jeg er en nørd, hvis jeg læser er lig med virkeligheden.

En idé kunne være at tage de unge med på en udflugt til hovedbiblioteket og høre om, hvad de har af tilbud.

Vi har i flere år haft læsebånd hver morgen og bruger det stadig som et sådant. Dog er det for mange et kunstigt setup. De er for trætte om morgenen, når ikke fordybelsen på 25 min. og læserammerne er ikke hyggelige. Det er svært at lave et hygehjørne i et almindeligt klasseværelse. Et forslag kunne være at gøre det valgfrit, evt. booste læsningen i en periode og rykke læsebåndet til midt på dagen, hvor der trænges til en pause.